

mantojums” stāstīja par Ēģiptes tautas amatu vēsturi, to daudzveidību (metāla rotas, keramika, senās tekstilijas, kokgriezumi, paklāju darināšanas māka), ko prezentācijā ilustrēja ar mūsdienu amatnieku/meistaru darbnīcu attēliem un amatu demonstrējumiem.

11. Referātā “Tradicionālo amatu un tautas mākslas attīstība Latvijā” LU Latvijas vēstures institūta vadošā pētniece **Aija Jansone** klausītājus iepazīstināja ar latviešu tradicionālās un mūsdienu lietišķās mākslas attīstību, ar septiņiem to pārstāvošiem žanriem (aušana, rotkaļi, rokdarbi, keramika, kokgriezēji, ādas apstrāde un metālkalēji); ar organizētās un individuālās amatniecības darbības galvenajiem principiem; ar iespējam apgūt tradicionālos amatus; izstāžu un amatniecības tirgu nozīmi nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanā.

Foruma noslēgumā, beidzoties diskusijām, tā organizatori izteica cerību, ka “*Belts un Road*” iniciatīva aizsargāt reģionālo kultūru, etniskās tradīcijas, kultūras daudzveidību un tradicionālos amatus stiprinās draudzīgās attiecības starp tautām un veicinās kultūras apmaiņu nosacīti visa “Zīda ceļa” garumā.

Aija Jansone

ICOM KOSTĪMU KOMITEJAS KONFERENCE LONDONĀ

Starptautiskā Muzeju padomes komiteja (ICOM) ir brīvprātīga, nevalstiska, sabiedriska organizācija, kas uz profesionālo interešu pamata apvieno muzeju darbiniekus un zinātnes pārstāvjus dažādās grupās – komitejās. Lai paplašinātu pētnieku redzesloku un celtu zinātniski teorētisko bāzi, kā arī veicinātu kultūras sakarus starp valstīm, katra ICOM komiteja ik gadu rīko starptautiskas konferences, uz kurām ierodas pētnieki un muzeju darbinieki no visas pasaules.

Šogad 25.–29. jūnijā ICOM kostīmu komitejas gadskārtējais simpozijs ar vienojošo tēmu “*The Narrative Power of Clothes*” notika Londonā – Londonas Modes koledžā (*London College of Fashion*).

Uz konferenci ieradās 88 ICOM kostīmu komitejas biedri no 27 pasaules valstīm. Tā kā saiets notika Londonā, salīdzinoši labi tajā tika pārstāvētas Eiropas valstis: no Apvienotās Karalistes piedalījās 10, no Čehijas 2, Dānijas 3, Grieķijas 6, Izraēlas 3, Īrijas 1, Latvijas 1, Nīderlandes 2, Polijas 1, Serbijas 2, Slovākijas 1, Somijas 2, Spānijas 2, Šveices 1,

Ungārijas 1, Vācijas 9, Zviedrijas 3 dalībnieki. Tālāku ceļu bija mērojuši 13 kolēģi no ASV, 3 no Nigērijas, 2 no Azerbaidžānas, 2 no Kanādas, pa vienam no Čīles, Brazīlijas, Austrālijas, Japānas un Taizemes.

Kopumā tika nolasīti 46 referāti, kas tika tematiski sadalīti 11 sesijās. Referātu hronoloģija aptvēra plašu laika posmu – no arheoloģiskiem materiāliem līdz mūsdienām, bet tematiskie loki iedalījās sekojošās grupās: muzeju darbinieki vairāk analizēja savu kolekciju jaunieguvumus – konkrētu cilvēku pilnus apģērbu komplektus, kādu noteiktu priekšmetu grupu vai arī dalījās izstāžu veidošanas un iekārtošanas pieredzē; mākslas zinātniekiem tuva bija rakstīto atmiņu (avotu) analīze, dizaineru biogrāfijas, kā arī slavenību ģērbšanās stila un modes vēsture; vēsturnieki vairāk koncentrējās uz vēsturisko tērpu piegriezuma un rotājuma analīzi, pievēršoties arī liturģisko apģērbu vēsturei; etnogrāfi referēja par zemnieku apģērba attīstības lokālām izpausmēm.

Minēšu, manuprāt, spilgtākos referātus.

Par Grieķijas tradicionālā tautas tērpa sastāvdaļas *doulamas* terminoloģiju, piegriezumu un rotājumu referēja pazīstamā grieķu etnogrāfe, Peloponesas Folkloras fonda priekšsēdētāja Joanna Papantoniou (*Joanna Papantoniou*).

Par kāzu apģērba tradīcijām, to nozīmi sabiedrībā līdz pat mūsdienām referēja Dr. Širina Melikova (*Shirin Melikova*) no Azerbaidžānas paklāju muzeja (Baku).

Problēmu, kas ir tradicionāls un kas ir moderns apģērbs, mēģināja skaidrot Nigērijas Muzeju un pieminekļu nacionālās komisijas pārstāves Luisa Nenna Onuha (*Louisa Nnenna Onuoha*) un Mari Onuha (*Mary Onuoha*). Balstoties uz savas tautas 20. gs. 50.–60. gadu ģērbšanās piemēra, viņas secina, ka pārejā no tradicionālā uz moderno apģērbu un dzīvesveidu kopumā svarīgs ir pats cilvēks un informācijas ieguves iespējas ļoti plašā (sociālā, ekonomiskā, radošuma/mākslas) pasaules kontekstā.

Par piemēru ņemot tikai vienu priekšmetu – ar audumu apvilktu kažoku, Nora E. Vona (*Nora E. Vaughan*) no Kanādas (*Royal Ontario Museum*) demonstrēja, kā, pētīt tikai vienu darinājumu, paveras plašs pētnieciskais lauks, kas aptver izejmateriāla sagādi, piegriezumu, dizainu, sašūšanas tehnoloģiju un valkāšanas tradīcijas.

Bostonas Mākslas muzeja (ASV) speciāliste Pema Parmala (*Pam Parmal*) analizēja 377 muzeja kolekcijā esošās *Paislejas šalles*, rādot tās kontekstā ar 19. gs. pirmās puses apģērba piegriezuma un modes attīs-

tību pasaulē (Eiropā un Amerikas kontinentā), kas ļoti sasaucas arī ar Latvijas materiālu, proti, Krustpils villaiņu izšūšanas vēsturi.

Etnogrāfijas sadaļā bija iekļauts arī LU Latvijas vēstures institūta vadītājas pētnieces Aijas Jansones referāts “Apģērba piegriezuma un rotājuma maiņa Latvijā 19. gs. uz Eiropas kultūrvēstures fona”, kurā tika runāts par sociālekonomiskiem un kultūras notikumiem Eiropā, kas ietekmēja zemnieku apģērba maiņu no tradicionālā uz pilsētas tipa apģērba. (Pieteiktā tēma izstrādāta Valsts pētījumu programmas “Letonika – Latvijas vēsture, valodas, kultūra, vērtības” ietvaros, strādājot pie zinātniskās tēmas “Tradicionālais tautas tērps, pilsētas tipa apģērbs”.)

Daudz labu ideju audumu datēšanā varēja smelties no Polijas Nacionālā muzeja (Krakova) darbinieces Joannas Regīnas Kovaļskas (*Joanna Regina Kowalska*) referāta par Silēzijas jostu un ornātu rotājumiem. Par liturģisko tērpu vēsturi ir ieinteresējušies pētnieki no dažādām Eiropas valstīm: Serbijas Lietišķās mākslas muzeja speciāliste Dragiņa Maskareli (*Draginja Maskareli*), Atēnu Benaki muzeja (Grieķija) kuratore Ksenija Politu (*Xenia Politou*) un Upsalas Universitātes (Zviedrija) pētniece Lēna Dārena (*Lena Dahrén*). Viņu izpētes hronoloģija aptvēra 16.–18. gs. materiālu. Arī franču restaurators no Lionas (*Musée d'art religieux de Fourvière*) Bernārs Berto (*Bernard Berthod*) referēja par tādu ķīniešu apģērba daļu kā cepuru un šallu pārņemšanu Eiropas liturģiskajos apģērbos. Tā kā pēdējos gados arī Latvijā ir aizsākusies liturģisko tērpu izpēte katoļu dievnamos, tad minēto referentu atziņas un datējumi lieti noder Latvijas materiāla hronoloģijas precizēšanā.

Uz arheoloģiskā materiāla bāzes, kas bija iegūts Kopenhāgenas (Dānija) vecpilsētā, savu ziņojumu bija sagatavojusi Versaļas pils (Francija) pētniece Korinna Tepo-Kabasē (*Corinne Thépaut-Cabasset*), kura bija iedziļinājusies 17.–18. gs. vīriešu virsdrēbju kabatu piegriezuma un rotājuma maiņā. Bet pētniece no Jeruzalemes (Izraēla) Orita Šamira (*Orit Shamir*) minēja trīs piemērus, kā arheoloģiskajā materiālā uzietās importētās tekstilijas ļauj skaidrot tirdzniecības ceļu ģeogrāfiju.

Līdz konferences atklāšanai bija nopublicētas visu referātu tēzes, bet tiek veidots arī simpozija rakstu krājums (*Proceedings of the ICOM Costume Committee Annual Meeting*).

Dalība ICOM simpozijā nodrošina iespēju būt starptautiskā zinātniskā apritē, satikt jau zināmos kolēģus un vēl neiepazītos pētniekus no visas pasaules, uzzināt viņu pētniecības virzienus un metodoloģisko bāzi, kā arī prezentēt nelielu daļiņu no Latvijas etnologu darba. Nākotnē

savstarpējie zinātniskie kontakti noteikti būtu jāpaplašina, kas pavērtu iespējas iesaistīties starptautiskos projektos.

Aija Jansone

KONFERENCE “CASTELLA MARIS BALTICI XIV” VĀCIJĀ

Kopš 1991. gada katras otrās vasaras beigās vienā no Baltijas jūras reģiona valstīm tiek organizēta viduslaiku piļu izpētei veltīta konference no cikla “Castella Maris Baltici”. Šogad 14. konference no 27. līdz 31. augustam notika Vācijā, bet tikšanās vieta bija tālu zemes iekšienē – gandrīz 500 km no Baltijas jūras krasta Reinas krastā netālu no Koblenecas esošajā mazajā Braubahas pilsētiņā. Tur uz Vidusreinas ielejas augstas klints viduslaikos uzbūvēta Marksburgas pils, kura kopš 19. gs. beigām pieder Vācu piļu apvienībai (*Deutsche Burgenvereinigung*), bet kalna pakājē Braubahā 16. gs. beigās celtajā Filipsburgas (*Philippsburg*) pilī mājvietu atradis minētās apvienības dibinātais Eiropas piļu institūts (*Europäisches Burgeninstitut*), kas ar tā vadītāju Dr. Reinhardu Frīdrihu (*Friedrich*) šoreiz bija konferences organizētājs.

Uz “Castella Maris Baltici” 14. konferenci bija ieradies 31 dalībnieks – arheologi un arhitekti, viduslaiku vēsturnieki un mākslas vēsturnieki, muzeju darbinieki, universitāšu pasniedzēji un doktoranti no Baltijas jūras piekrastes astoņām valstīm – Dānijas, Zviedrijas, Somijas, Krievijas, Latvijas, Lietuvas, Polijas un Vācijas. Diemžēl no devītās valsts – Igaunijas šoreiz neviens piļu pētnieks neatbrauca. Latviju pārstāvēja trīs dalībnieki – Turaidas muzejrezervāta vēsturniece Vija Stikāne, arhitekts – būvpētnieks Ilmārs Dirveiks no Rīgas Tehniskās universitātes un šīs informācijas autore no LU Latvijas vēstures institūta.

14. konferencei organizētāji referātiem bija izvēlējušies divas galvenās tēmas: “Pilis kā Rietumeiropas un Baltijas reģiona kultūras, arhitektūras un ekonomisko sakaru izpausmes vietas” un “Piļu romantika un atjaunošana 19. un 20. gadsimtā”. Konferences laikā tika nolasīti 19 referāti un demonstrēti trīs stenda referāti jeb posterī.

Pirmajai tēmai bija veltīti seši referāti. Greifsvaldes Universitātes arheologs Felikss Bīrmans (*Biermann*) referēja par dažu Rietumeiropas nocietinājumu veidu, sevišķi apaļo torņu ieviešanos Brandenburgas